

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24   **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Татьянчиков Андрій Олександрович ПСИХОЛОГІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ВИНИКНЕННЯ ПСИХОСОМАТИЧНИХ РОЗЛАДІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ	434
Ташилатов Вячеслав Абдуллайович РОДИНА ЯК СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ В КРИЗОВИХ УМОВАХ	437
Третьякова Тетяна Миколаївна ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЛЮДСЬКОГО ФАКТОРУ В БІЗНЕС-УПРАВЛІННІ	440
Шмаленко Юлія Іванівна ПСИХОТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	442
Папінян Вікторія Валентинівна ВПЛИВ ДИСТРЕСУ НА КОГНІТИВНІ ФУНКЦІЇ ЛЮДИНИ ПРИ ПРИЙНЯТТІ РІШЕННЯ	444
СЕКЦІЯ 21. ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ, ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ	
Кібік Ольга Миколаївна ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В ПРОЦЕСІ БЕЗПЕЧНОГО СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ	448
Слободянюк Ольга Василівна ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ВІДБУДОВИ УКРАЇНСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	451
Котлубай Вячеслав Олексійович ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	453
Редіна Євгенія Валентинівна КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА ЯК ДРАЙВЕР ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ АКТИВНОСТІ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ	456
Примаченко Іван Федорович СИНЕРГІЯ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ЙМОВІРНІ СЦЕНАРІЇ ПІСЛЯ ПРИПИНЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В НАЙБЛИЖЧОМУ МАЙБУТНЬОМУ	460
Корнілова Олеся Володимирівна ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ..	463
Калмикова Наталя Юріївна ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ	466
Кузнецова Людмила Валентинівна ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ ТІНЬОВОМУ СЕКТОРУ В УМОВАХ ВІЙНИ	469
Сіянюк Павло Віталійович ПЕРЕДУМОВИ ПОСИЛЕННЯ РОЛІ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	472
Крейтор Сергій Юрійович ПЕРЕДУМОВИ ТА БАР'ЄРИ ІНТЕГРАЦІЇ ІННОВАЦІЙ У ФІНАНСОВІ УСТАНОВИ.	475
Візіренко Світлана Вікторівна РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА У ПІДТРИМЦІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	477
Тищенко Ірина Валеріївна ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ В ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ	480
Razinkin Nikita INNOVATIVE MARKETING STRATEGIES AND LOGISTICS SOLUTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF THE ELECTRIC VEHICLE MARKET IN THE CONTEXT OF DIGITAL ADAPTATION	483

технологічними стартапами, що може знизити витрати на розробку та прискорити впровадження інновацій. Інвестиції в цифрову грамотність через тренінги та курси підвищать здатність працівників адаптуватися до змін. Розширення грантових програм могло б стимулювати інновації в небанківському секторі. Зниження бюрократичних бар'єрів і надання пільг для інноваційних проєктів є стимулом інноваційної трансформації. Активна співпраця з ЄБРР чи IFC може забезпечити фінансування для цифрових ініціатив.

Таким чином, інтеграція інновацій у фінансові установи є складним процесом, що має значний потенціал для підвищення їхньої ефективності та конкурентоспроможності. Інтеграція інновацій у фінансові установи України має потужні передумови, такі як глобальні тренди, технологічний прогрес і регуляторна підтримка. Одночасно існування істотних бар'єрів стримує інноваційну трансформацію фінансового сектору економіки. Для подолання бар'єрів необхідна реалізація комплексного підходу, у межах якого доцільними є співпраця з fintech-сектором, підвищення кваліфікації, державна допомога, адаптація до міжнародних стандартів тощо. Зазначене дозволить максимально реалізувати потенціал інноваційних рішень у фінансових установах країни.

Список використаних джерел:

1. Fintech в Україні 2025: проблеми, тренди, інновації URL:<https://mezha.media/articles/chim-zhive-ukrajinskiy-fintech-sektor-300651/>
2. Das P. et al. Barriers to innovation within large financial services firms: An in-depth study into disruptive and radical innovation projects at a bank. *European Journal of Innovation Management*. 2018. Vol. 21 No. 1. P. 96-112. <https://doi.org/10.1108/EJIM-03-2017-0028>
3. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdClp>
4. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdClp>

Ключові слова: інновації, фінансові установи, фінансові технології, інтеграція, бар'єри.

Keywords: innovations, financial service providers, fintech, integration, barriers.

Візіренко Світлана Вікторівна

кандидат економічних наук, доцент

РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА У ПІДТРИМЦІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Успішний економічний розвиток України неможливий без активних, ініціативних людей та різноманітних форм підприємницької діяльності. Саме підпри-

емництво є рушійною силою прогресу, особливим видом господарської діяльності та складовою бізнесу як особлива, інноваційна його форма.

Україна сьогодні знаходиться на перетині кількох історичних процесів, які суттєво впливають на її економіку та підприємництво. Європейський вибір, закріплений на стратегічному рівні, визначає вектор розвитку країни, її інтеграцію до європейського економічного простору. Водночас, повномасштабна війна з Російською Федерацією стала найбільшим викликом для української економіки за часи незалежності, завдавши колосальних збитків інфраструктурі, виробничим потужностям та людському капіталу. За даних умов, саме підприємництво відіграє вирішальну роль у забезпеченні економічної стабільності та забезпеченні населення товарами та послугами, створенні нових робочих місць та залученні інвестицій.

Підприємництво є основним елементом економічної підтримки під час війни, забезпечуючи населення товарами та послугами, наповнюючи бюджет і створюючи робочі місця. Однак, на ведення бізнесу суттєво впливають руйнування, логістичні проблеми, енергетичний дефіцит, скорочення пропозиції, зростання витрат, корупція та низька платоспроможність [1].

В умовах війни першочерговою задачею для бізнесу є виживання: збереження підприємства, подолання кризи та пошук способів відновлення діяльності.

Компанією Advanter Group за підтримки Центру розвитку інновацій, Офісу з розвитку підприємництва та експорту, національного проекту Дія. Бізнес у співпраці з Мінекономіки, Мінфіном, Мінцифрою, Коаліцією бізнес-спільнот за модернізацію України було проведено дослідження стану бізнесу в Україні в грудні 2024 року. Аналіз ситуації в сегменті малого та середнього підприємництва України свідчить про тенденцію до погіршення умов господарювання. Показник Ukrainian Business Index (індекс активності бізнесу UBI) в Україні демонструє негативну динаміку, знизившись з 39,9 у серпні до 36,9 пунктів (максимум 100). Це свідчить про те, що бізнес оцінює поточну економічну ситуацію як несприятливу і не очікує покращення в найближчому майбутньому, оскільки показник залишається значно нижчим за 50%, що є межею між позитивними та негативними очікуваннями [3].

Підприємці наголошують на низці проблем, що гальмують відновлення та зростання їхньої діяльності. Непевність щодо перспектив в Україні та на внутрішньому ринку, непередбачувані дії влади, які можуть погіршити умови для ведення бізнесу, а також обмеженість купівельної спроможності населення, дефіцит кваліфікованих кадрів і фінансових ресурсів – це лише деякі з проблем, на які вказує бізнес.

Результати опитування показують, що найбільш гострими проблемами для бізнесу є не лише брак кадрів та фінансових ресурсів, а й непередбачуваність ситуації в країні (60,8%), дії держави (58,9%) та недостатній попит (51%). Дещо відстають від основних викликів відсутність достатньої кількості кваліфікованих працівників (50,3%) та відсутність достатнього капіталу (33,8%). 57% компаній

зазначили, що підвищуватимуть ціни на продукцію, що є реакцією на ухвалення закону про підняття військового збору до 5%.

Стосовно перспективи 2025 року – лише 17,3% керівників та власників бізнесу оцінюють фінансово-економічний стан своїх компаній як добрий або відмінний. Більшість (61,5%) вважають його задовільним або посереднім, а значна частина (21,2%) – поганим. Прогнози на майбутнє також неоднозначні: хоча 29,9% очікують покращення або суттєвого покращення фінансового стану, 7,8% передбачають його подальше погіршення [3].

Підприємництво матиме вирішальне значення для відновлення економіки, створення нових робочих місць та залучення інвестицій. Створення сприятливого бізнес-середовища (прозора регуляторна політика, захист прав власності, доступ до фінансування) – необхідна умова для розвитку підприємництва. Підтримка інноваційного підприємництва – це важливий фактор для модернізації економіки та підвищення її конкурентоспроможності. Розвиток малого та середнього бізнесу – запорука створення широкої мережі підприємств, здатних швидко адаптуватися до змін. Підтримка соціального підприємництва – важливий механізм вирішення соціальних проблем та забезпечення зайнятості вразливих груп населення.

Підтримка українського бізнесу в умовах війни набуває критичного значення для збереження економічної стабільності та забезпечення життєздатності країни. На даному етапі першочерговими заходами для стимулювання розвитку вітчизняного підприємництва є:

- швидке запровадження нових нормативних актів, що враховують умови воєнного часу, з метою забезпечення повноцінного функціонування економіки, освітньої сфери та суспільного життя, незважаючи на бойові дії;
- сприяння стабільному експорту вітчизняної продукції, включаючи налагодження надійних каналів збуту та запровадження податкових і митних пільг для експортерів [2].

Для успішної післявоєнної відбудови України необхідно створити сприятливі умови для розвитку підприємництва:

- захист прав власності: забезпечення надійного захисту прав власності є ключовим фактором для залучення інвестицій;
- зменшення регуляторного тиску: спрощення процедур ведення бізнесу та зменшення регуляторного тиску сприятиме розвитку підприємництва;
- боротьба з корупцією: зменшення рівня корупції є важливим фактором для залучення інвестицій та створення чесних умов конкуренції;
- доступ до фінансування: забезпечення доступу до фінансування, має вирішальне значення для розвитку малого та середнього бізнесу;
- підтримка інновацій: держава має підтримувати інноваційне підприємництво та сприяти впровадженню нових технологій.

Отже, війна суттєво вплинула на діяльність підприємництва, але українські підприємці продемонстрували вражаючу стійкість та здатність адаптуватися до

нових умов. Для успішної відбудови України необхідно створити сприятливе бізнес-середовище, забезпечити захист прав власності, зменшити регуляторний тиск, боротися з корупцією та забезпечити доступ до фінансування. Державна політика має бути спрямована на підтримку та стимулювання розвитку підприємницької діяльності, зокрема, суб'єктів малого та середнього підприємництва, а також інноваційного підприємництва, тому успішна відбудова України та її інтеграція до європейського економічного простору залежить від ефективної державної політики, залучення іноземних інвестицій, розвитку підприємництва та формування сприятливого бізнес-середовища. Підприємництво має стати ключовим драйвером економічного зростання та соціального розвитку України.

Список використаних джерел:

1. Мельник Т. Український бізнес в умовах війни: сучасний стан, проблеми та шляхи їх вирішення. *Journal of Innovations and Sustainability*. 2023. Vol. 7(3). URL: <https://doi.org/10.51599/is.2023.07.03.07>.
2. Редзюк Є. В. Стан, проблеми і чинники гальмування розвитку бізнес-активності в Україні. *Стратегія економічного розвитку України*. 2022. Вип. 51. С. 35–49. URL: <https://doi.org/10.33111/sedu.2022.51.035.049>.
3. Результати дослідження стану бізнесу в Україні в грудні 2024 року. URL: <https://business.diaa.gov.ua/analytics/research/rezultaty-doslidzhennia-stanu-biznesu-v-ukraini-v-hrudni-2024-roku>

Ключові слова: підприємництво, національна економіка, бізнес-середовище, інноваційне підприємництво, інвестиції, державна політика.

Keywords: entrepreneurship, national economy, business environment, innovative entrepreneurship, investments, public policy.

Тищенко Ірина Валеріївна

*Одеський національний економічний університет,
аспірантка кафедри економіки підприємства та організації підприємницької
діяльності*

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ В ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ

Готельний бізнес, як одна з найдавніших галузей сфери послуг, має багатовікову історію, що відображає трансформацію суспільних, економічних і технологічних реалій. Від античних заїжджих дворів до сучасних цифрових систем управління, процеси в готельному бізнесі еволюціонували, адаптуючись до потреб часу та викликів ринку. У витоках готельного бізнесу, ще в Стародавньому Єгипті, Греції та Римі, мандрівники зупинялися в тавернах і заїжджих дворах, які забезпечували базові потреби: їжу, нічліг і захист. Управління цими заклада-